

Валідність (англ. valid – дійсний, обґрунтований, придатний, такий, що має силу) – комплексна характеристика методики, що включає відомості про сферу досліджуваних явищ і репрезентативності діагностичної процедури щодо них. Іншими словами, В. – це міра відповідності методик і результатів дослідження відносно поставлених завдань. Особливе значення даного поняття має вираз в безлічі видів В.

В. експерименту (the validity of the experiment) – це критерій якості експерименту, ступінь його точності, залежно від якої висновки, отримані в його ході, можуть бути поширені на всю генеральну сукупність. В. експерименту дозволяє визначити, наскільки загальними можуть бути висновки, отримані шляхом дослідження обмеженої в часі і обсязі вибірки. Розрізняють внутрішню і зовнішню В. експерименту. Внутрішня В. (internal validity) має відношення до причинно-наслідкових зв'язків змінних, які беруть участь в дослідженні. Зовнішня В. (external validity) – можливість узагальнення, поширення результатів дослідження на інші об'єкти.

Змістовна В. (content validity) – це ступінь відповідності змісту завдань методики тієї реальної дійсності, в якій проявляється досліджувана даною методикою властивість. Критеріальна В. (criterion-Related validity) – це ступінь відповідності результатів методики і певних заздалегідь визначених зовнішніх критеріїв, певними статистичними методами. Конструктна В. (construct validity) – це ступінь обґрунтованості того, що методика дійсно вимірює задані і при цьому науково обґрунтовані конструкти. Теоретична В. (theoretical validity) – відповідність якостей даних, отриманих з допомогою даної методики, з даними інших методик.

Особливого значення набуває поняття валідності в психологічних і педагогічних вимірах, що використовують тестові технології.

В. тесту (test validity) – це поняття, яке вказує, що саме тест вимірює, наскільки добре він це робить і які висновки можна зробити з отриманих по ньому показників. Концептуальна В. (concept validity) – обґрунтування з позицій відповідності авторським уявленням особливостей властивостей, що діагностуються як міра відповідності завдань (тесту) авторської концепції цих

властивостей. Очевидна В. (face validity) – це уявлення про сферу застосування тесту, його результативності та прогностичної цінності, що виникає у випробуваного або іншої особи, яка не володіє спеціальними відомостями про характер використання і цілі методики. Консенсусна В. (consensus validity) ґрунтується на встановленні зв'язку (кореляції) тестових даних з даними, отриманими від зовнішніх експертів. Емпірична В. (empirical validity) – сукупність характеристик валідності тесту, отримана порівняльним статистичним способом оцінювання. Має відношення до критеріальної валідності і двох її видів: поточної В. (concurrent validity), яка показує здатність розрізняти випробовуваних на підставі діагностичної ознаки, що є об'єктом дослідження, і прогностичної В. (predictive validity), яка показує, з яким ступенем точності і обґрунтованості можна судити про діагновану ознаку через певний час після вимірювання. Екологічна В. (ecological validity) – валідність тесту щодо вимірюваної властивості в контексті певної ситуації. Конвергентна В. (construct validity) – величина кореляції показників даного тесту з показниками іншого тесту, який, імовірно, вимірює той же самий конструкт. Дивергентна В. (divergent validity) – ступінь, в якій тест не вимірює той конструкт, для вимірювання якого він призначений.

Лит.: 1. Aiken L.R. (1980). Content validity and reliability of single items or questionnaires. *Educational and Psychological Measurement*, 40, 955-959. 2. Lane S. (2014). Validity evidence based on testing consequences. *Psicothema*, 26, 127-135. 3. Lennon R.T. (1956). Assumptions underlying the use of content validity. *Educational and Psychological Measurement*, 16, 294-304. 4. Messick S. (1989). Validity. In R. Linn (Ed.), *Educational measurement* (3rd ed., pp. 13-100). Washington, D.C.: American Council on Education. 5. Padilla J.L., & Benítez I. (2014). Validity evidence based on response processes. *Psicothema*, 26, 136-144. 6. Sireci S., Faulkner-Bond M. Validity evidence based on test content. *Psicothema* 2014, Vol. 26, No. 1, 100-107. 7. Sireci, S.G. (2009). Packing and unpacking sources of validity evidence: History repeats itself again. In R. Lissitz (Ed.), *The Concept of Validity: Revisions, New Directions and Applications* (pp. 19-37). Charlotte, NC: Information Age Publishing Inc. 8. Крокер Л., Алгина Дж. Введение в классическую и современную теорию тестов : учебник / под общей ред. В.И. Звонникова и М.Б. Чельшковой. М.: Логос, 2010. 668 с. 9. Словарь-справочник по психодиагностике /Л. Бурлачук, С. Морозов. 2-е изд., перераб. и доп. СПб.: Питер, 2003. 528 с.

Ю.О. Жук